

Treårig forskningsinnsats 2010-2013 fra Uni Rokkansenteret og Høgskolen i Bergen:

Styringsdokument for forskning om Den kulturelle skolesekken

Innledning

I brev fra Kulturdepartementet datert 13.11.2009 tildeles Uni Rokkansenteret i samarbeid med Høgskolen i Bergen oppdraget om å utføre et treårig forskerarbeid om Den kulturelle skolesekken.

Dette styringsdokumentet presenterer nærmere hvordan forskningsinnsatsen skal gjennomføres og presiserer justeringer i forhold til opprinnelig prosjektbeskrivelse, som avtalt i møte mellom Styringsgruppen for forskningen om den kulturelle skolesekken og representanter fra Uni Rokkansenteret og Høgskolen i Bergen 27.11.2009.

Endringene dreier seg om vektingen av forskningsinnsatsene 1-3 i prosjektbeskrivelsen. Forskningsinnsats 4 skal omdefineres slik at elementer derfra inngår i prosjektets formidlingsplan i stedet for å være en del av forskningsinnsatsen. Det dreier seg også om konkretisering av prosjektledelse/organisasjon/samarbeid, milepæler, framdrift, leveringer og rapportering.

Forskningens organisatoriske ramme

Uni Rokkansenteret er ansvarlig part overfor Kulturdepartementet (KUD) og den oppnevnte styringsgruppen. Uni Rokkansenteret samarbeider med Høgskolen i Bergen i gjennomføringen av prosjektet. Det utarbeides en konsortieavtale mellom institusjonene like etter kontraktsinngåelse. Denne skal regulere ressursfordeling, samarbeidsrutiner og detaljert leveringsansvar.

Seniorforsker Jan-Kåre Breivik (Uni Rokkansenteret) er **prosjektleder**. Prosjektleder har det løpende ansvaret for å drive prosjektet, samt koordineringsansvar overfor andre prosjektdeltakere og involverte, jfr. "Veileder for prosjektledelse" v/Uni Rokkansenteret. Lise H. Rykkja (Uni Rokkansenteret) og Catharina Christophersen (Høgskolen i Bergen) er **medforskere** i prosjektet. Sammen med 7 masterstudenter fra Høgskolen i Bergen og Universitetet i Bergen, utgjør Breivik, Rykkja og Christophersen forskningens **prosjektgruppe**. Prosjektgruppen møtes månedlig etter innkalling fra prosjektleder, og ellers etter behov.

Prosjektgruppen v/Breivik står i jevnlig forbindelse med prosjektets **styringsgruppe** og rapporterer til denne etter avtale (se nedenfor, samt fremdriftsplan). Styringsgruppen består av Kristin Solbjør (KUD), Jørgen Haavardsholm (KD), Ellen Aslaksen (Norsk kulturråd) og Astrid Holen (DKS-sekretariatet).

Styringsgruppen vil være en viktig ressurs og samarbeidspart for prosjektgruppen. Styringsgruppens medlemmer skal bistå prosjektgruppen på de felt og områder der de har

kompetanse. Dens medlemmer vil blant annet kunne bidra med formidling av kontakt med sentrale informanter i Den kulturelle skolesekken i de fylkene vi skal undersøke, samt i relevante statlige organer og departementer. Møter mellom styringsgruppe og prosjektleder/prosjektgruppe skal skje minimum to ganger per år.

Prosjektgruppen har videre støtte av en faglig **referansegruppe**¹. Den består av medlemmer fra Uni Rokkansenteret, Høgskolen i Bergen og Universitetet i Bergen. Denne gruppen kan utvides ved behov. Medlemmene i referansegruppen vil være aktive faglige bidragsyttere, veiledere og diskusjonspartnere i prosjektet. Referansegruppen og prosjektgruppen vil ha møter/interne seminarer minst to ganger i året.

Om vår forskningsinnsats

Hovedlinjer

Den kulturelle skolesekken er en ambisiøs kultur- og utdanningspolitisk satsning som innebærer at alle elever i grunnskolen og på videregående skal motta et kulturtilbud flere ganger i løpet av skoleåret. Gjennom den kulturelle skolesekken skal elevene bli kjent med og utvikle forståelse for kunst- og kulturuttrykk. Disse kunstneriske og kulturelle uttrykkene skal også medvirke til realiseringen av skolens læringsmål (Stortingsmelding nr. 8, 2007-2008: 22). Det finnes lignende kunstfagprogrammer f.eks. i USA, Storbritannia, Australia og Sverige. Den kulturelle skolesekken har likevel vakt internasjonal oppmerksomhet. Som nasjonal satsing er Den kulturelle skolesekken først og fremst koplet til sentrale prinsipper og verdier i norsk utdannings- og kulturpolitikk. Den ses som et redskap til å opprettholde og videreutvikle demokrati, læring, likhets- og likeverdsverdier i det norske samfunnet gjennom engasjerende kunst- og kulturmøter for elever. Satsingen og dens økte omfang må ses i sammenheng med Regjeringens ”kulturløft” og ”kunnskapsløft” (KKD 2007, KUF 2005).

Gjennom en kritisk tilnærming ønsker vi å utvikle nye perspektiver på og ny kunnskap om Den kulturelle skolesekken som kultur- og utdanningspolitisk prosjekt. En viktig ambisjon er å problematisere eventuelle eksisterende stereotype oppfatninger og spenninger i feltet. Slike innsikter kan utnyttes til videreutvikling og kompetanseheving innenfor feltet. Forskningsinnsatsen er flerfaglig og involverer ulike fagtradisjoner innenfor samfunnsvitenskap og humaniora (statsvitenskap, sosiologi, sosialantropologi, pedagogikk, kunst- og kulturdidaktikk), samt ulike analysemåter og metodiske tilnærminger. Vi kombinerer kulturanthropologiske, kunst- og kulturdidaktiske, og statsvitenskapelige

¹ Referansegruppens medlemmer er: Førsteamanuensis Thorvald Sirnes (Senter for vitenskapsteori, UiB), forskningsleder Ingrid Helgøy (Uni Rokkansenteret), forsker II Bodil Ravneberg (Uni Rokkansenteret), forsker II Anne Homme (Uni Rokkansenteret), forskningsleder Kari Ludvigsen (Uni Rokkansenteret), forsker I Jacob Aars (Uni Rokkansenteret), forsker II Jill Loga (Uni Rokkansenteret), forsker II Yngve Flo (Uni Rokkansenteret), førsteamanuensis Tom Are Trippestad (Høgskolen i Bergen), professor Aslaug Nytnes (Høgskolen i Bergen), professor Thorolf Krüger (Høgskolen i Bergen), førsteamanuensis Tiri Bergesen Schei (Høgskolen i Bergen) og førsteamanuensis Stig Eriksson (Høgskolen i Bergen).

(organisasjonsteoretiske og institusjonelle) perspektiver. Siktemålet er å få fram et mangfold av stemmer, erfaringer, perspektiver og dilemmaer i feltet.

Forskningsprosjektet skal gi innsikt i Den kulturelle skolesekkens funksjon og betydning for ulike aktører. I forskningen skal vi også undersøke Den kulturelle skolesekkens organisatoriske oppbygging og utfordringer. Vår forskning byr med andre ord både på et brukernært perspektiv og et systemperspektiv. Et bredt metodetilfang vil bidra til et empirisk mangfold som er viktig for å oppnå godt funderte forskningsresultater.

Problemstillinger

Hovedproblemstillingen i prosjektet er: *Hvilken betydning har Den kulturelle skolesekken, på ulike nivå og for ulike aktører?*

Dette kan konkretiseres i følgende delspørsmål:

(a) Hva er de ulike aktørenes målsettinger, interesser og verdier, (b) hvordan kommer disse til uttrykk i ulike praksiser, (c) hvordan gjennomføres de politiske målsetningene, og (d) hvilke konsekvenser har Den kulturelle skolesekken for ulike aktører?

Prosjektet består av tre forskningsinnsatser. Forskningsinnsats 1 tematiserer møtet mellom kunsten, elevene, læreren og skolen. Forskningsinnsats 2 undersøker forvaltningen av Den kulturelle skolesekken. Forskningsinnsats 3 handler om kunst- og kulturlivets forhold til Den kulturelle skolesekken. Konkrete forskningsspørsmål til hver av disse forskningsinnsatsene presiseres nedenfor.

Empirisk avgrensning

Den kulturelle skolesekken er først og fremst rettet mot elevene og kunstnerne/utøverne. Det handler også om møtet mellom kunstnere/utøvere/kulturformidlere og skolen, skoleledelse og lærere. Videre handler det om gjennomføring av politiske målsettinger og beslutninger, noe som involverer offentlige myndigheter og beslutningstakere på ulike nivå – sentralt, regionalt og lokalt, og forskjellige utøvere og formidlere innenfor kunst- og kultursektoren på ulike nivå.

I prosjektet skal det gjennomføres datainnsamling i fire ulike regioner. Det skal hentes data fra en stor by og en mindre kommune i et utvalgt fylke i hver region. Dette omfatter i nord: Troms fylke (Tromsø/Kåfjord) i midt-Norge: Sør-Trøndelag (Trondheim/Hitra)², i vest: Hordaland (Bergen/Voss), og i sør/øst: Vestfold (Sandefjord/Andebu).

Disse fylkene og kommunene er interessante fordi de har ulik historikk, og ulike modeller for organisering og tilrettelegging av Den kulturelle skolesekken. Noen steder har kommuner og skoler stor innflytelse på tilbudet, andre steder tas avgjørelser på andre måter. De ulike regionene har også ulike måter å organisere prosjekter og tildele ressurser på. Vi antar videre at både skoletilbudet og kunst- og kulturtilbudet varierer mht. geografiske og lokale forhold.

² Det kan tenkes at en annen kommune enn Hitra vil være gunstigere å velge. Dette holdes derfor åpent.

Vi tar forbehold om at det kan bli noen endringer i valget av kommuner av praktiske grunner. Det endelige valget av mindre kommuner gjøres i en tidlig fase av prosjektet.

Med utgangspunkt i skoleåret 2010/2011 skal det velges ut minst en 4. klasse på barnetrinnet, en 8. klasse på ungdomstrinnet og en klasse fra 2. videregående i hver av de fire regionene i utvalget, til sammen minst 12 ulike klasser. I disse klassene vil vi så gjennomføre intervjuer med et utvalg elever og lærere. Utvalget av skoler og klasser skal gjøres med utgangspunkt i et mål om å sikre variasjon mht. elevers etnisitet, funksjonshemninger og klassebakgrunn, og i forhold til kommunestørrelse og by/land-dimensjonen. Utvalget vil også avhenge av hvilke kunstneriske prosjekter og produksjoner som tilbys på det aktuelle datainnsamlingsstidspunktet (se fremdriftsplan). Dette vil også gjelde utvalget av konkrete kunstneriske prosjekter og produksjoner vi observerer. Det skal observeres minst ett DKS-møte som involverer de ulike klassetrinnene i alle de utvalgte kommunene. Alle kunstneriske sjangre og uttrykk er i utgangspunktet aktuelle, men på grunn av prosjektgruppens faglige sammensetning vil vi først og fremst konsentrere oss om scenekunst, musikk og kulturarv. I forbindelse med disse møtene skal det videre gjøres minst ett intervju med aktuell kunstner/utøver.

I forbindelse med gjennomføringen av intervjuer i forvaltningen, vil vi gjennomføre intervjuer på alle nivå - lokalt, sentralt og nasjonalt. På lokalt nivå gjennomføres det intervjuer med skoleleder og DKS-ansvarlige i de åtte kommunene og fylkeskommunene. Noen steder vil det også kunne være aktuelt å foreta intervjuer ved Fylkesmannens utdanningsavdeling. Sentralt skal det gjennomføres intervjuer med ansvarlige i DKS-sekretariatet, Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Datagrunnlag

Data i prosjektet skal være felles og kunne utnyttes av alle prosjektdeltakerne. Grunnmaterialet vil omfatte deltakende observasjon av konkrete prosjekt/kunstneriske møter, kvalitative forskningsintervju, dokumentanalyse og kvantitativt surveymateriale.

Dokumentanalysen omfatter sentrale policydokumenter fra aktuelle myndigheter og instanser som omhandler Den kulturelle skolesekken, samt omtale av ordningen i ulike offentlige fora de siste 10 år. Det skal gjennomføres forskningsintervjuer med informanter på sentralt, regionalt og kommunalt nivå i de fire regionene, og med skoleledere, lærere og elever på noen utvalgte skoler. Dette skal omfatte minst en barneskole, en ungdomsskole og en videregående skole i hver region. Konkrete kunstneriske møter mellom kunstnere, elever og lærere i de fire regionene, skal observeres. Den kvantitative spørreskjemaundersøkelsen gjennomføres elektronisk og rettes til skoleledere og lærere ved både grunn- og videregående skole i de åtte kommunene vi har valgt ut. I spørreskjemaet skal det integreres spørsmål som har relevans for alle forskningsinnsatsene. Intervjuer, feltnotater og surveydata skal gjøres tilgjengelig for alle i prosjektgruppen.

Forskningsprosjektet innebærer behandling og oppbevaring av personopplysninger. Det involverer også barn og unge som på grunn av sin alder, utvikling og påvirkelighet har krav på særlig beskyttelse i forskning. De involverte i prosjektet skal i denne forbindelse forholde seg til de gjeldende forskningsetiske retningslinjer for samfunnsfag, juss og humaniora sier om "Hensynet til personer" (NESH 2006, s. 11-21), og til Personvernombudet for

forskning ved Norsk samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) med hensyn til konsesjon og meldeplikt.

Prosjektgruppens felles arbeid

Den kulturelle skolesekken involverer en rekke aktører som hele forskningsgruppen gjennom felles prosjektarbeid må forholde seg til. Dette omfatter blant annet elever, lærere, kunstnere, kulturformidlere, skoleledere, skoleeiere, og ulike offentlige myndigheter på lokalt, regionalt og sentralt nivå. I møtet mellom disse aktørene aktualiseres sentrale dilemmaer og utfordringer, og ulike begreper utvikles og gis ulikt innhold, uttrykt i tekst, tale og handling. Dette vil være sentrale kilder for vår forskning.

Prosjektgruppens arbeid er delt inn i tre ulike forskningsinnsatser. Samtidig er det viktig å presisere at de ulike innsatsene henger tett sammen. Nettopp i skjæringspunktene mellom dem antar vi at det vil oppstå interessante spørsmål og dimensjoner. For eksempel henger gjennomføringen av de konkrete kunstneriske møtene i skolen (forskningsinnsats 1) sammen styringen og forvaltningen av Den kulturelle skolesekken (forskningsinnsats 2) og med nettverksprosesser, og valg- og utsilingsmekanismer i kultursektoren (forskningsinnsats 3). Det er derfor viktig at alle i prosjektgruppen kjenner til og setter seg inn i hva som foregår i de forskningsinnsatser man ikke selv er direkte involvert i. En betydelig del av datainnsamlingen skal gjennomføres med innsats fra flere prosjektdeltakere samtidig. Dette er nødvendig for å sikre både sammenheng og konsistens i forskningen, og oppmerksomhet på ulike dimensjoner i feltet.

Den eksisterende kunnskapsbasen/litteraturen om Den kulturelle skolesekken og relaterte felt er omfattende. I prosjektets innledende fase opprettes en leseliste/litteraturliste som alle involverte i prosjektet (forskere og masterstudenter) skal sette seg inn i (vedlegg 1). Denne oppdateres og utvides med relevant litteratur underveis i prosjektet. Også sentrale teoretiske perspektiver på kunst- og kulturfag vil inngå her.

Masterstudenter

Det skal rekrutteres masterstudenter fra flere fag som skal skrive masteroppgaver i tilknytning til prosjektet. I utgangspunktet skal det deles ut 7 stipend à kr. 20.000. I tillegg vil det være mulighet for å kunne gi støtte til reiser i forbindelse med datainnsamling.

For masterstudentene vil arbeidet i prosjektet være en del av utdanningen. Et tett samarbeid med og oppfølging fra forskerne og forskningsfellesskapet i prosjektet er vesentlig. Høgskolen i Bergen og Universitetet i Bergen har utdanningsansvar og veiledningsplikt for studentene. Ytterligere veiledning og oppfølging av studenter i prosjektgruppen vil foregå i samarbeid med de aktuelle fagmiljøene på institusjonene, og i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Aktuelle kandidater vil bli bedt om å levere søknad med masterprosjektskisse. Forskergruppen Breivik, Rykkja og Christophersen velger ut aktuelle kandidater etter følgende kriterier: Relevans, faglig kvalitet, spredning mht til dekning av forskningsinnsatser, empirisk/geografisk nedslag.

På grunn av ulike studieløp ved de ulike fagene og institusjonene vil det kunne være noe variasjon mht. når de enkelte studentene tas opp. Søknad og utvelgelse skal likevel skje så fort som mulig etter oppstart, og senest innen prosjektets første fase (se fremdriftsplan).

Tre forskningsinnsatser

Vekting

I henhold til drøftinger mellom Styringsgruppen og prosjektgruppen i møte den 27.11.2009, foretas det noen endringer i vektingen av de opprinnelig skisserte forskningsinnsatsene.

- **Forskningsinnsats 1:** ”Den kulturelle skolesekken, kunsten, elevene, lærerne og skolen”, er prosjektets hovedinnsatsfelt. Den vektes til minst 40 %, forskertid, masterstudenter og ressurser kombinert. Christophersen i samarbeid med Breivik er hovedforskere. Det rekrutteres 3 masterstudenter fra musikkpedagogikk, dramapedagogikk og sosialantropologi.
- **Forskningsinnsats 2:** ”Den kulturelle skolesekken mellom sektor og nivå”, vektes til omtrent 30 %, forskertid, masterstudenter og ressurser kombinert. Hovedforsker er Rykkja. Det rekrutteres 2 masterstudenter fra statsvitenskap.
- **Forskningsinnsats 3:** ”Den kulturelle skolesekken, kunst- og kulturfeltet”, vektes til omtrent 30 %, forskertid, masterstudenter og ressurser kombinert. Hovedforsker er Breivik. Det rekrutteres 2 masterstudenter fra sosialantropologi og musikkpedagogikk her.

Alle hovedforskerne i prosjektgruppen skal delta på feltstudier/deltakende observasjon av utvalgte kunstneriske møter i startfasen av prosjektet (se fremdriftsplan). Slik vil forskningsinnsats 2 og 3 bygge direkte på erfaringer og kunnskap om de konkrete møtene i forskningsinnsats 1. Kunnskap om hva som konkret og praktisk foregår i Den kulturelle skolesekken på aktørnivå, er en forutsetning for å utarbeide gode spørsmål, intervjuguider og spørreskjema til aktører på ulike forvaltningsnivåer og sektorer i innsats 2, og for å utføre informert forskning i innsats 3. På år/semesternivå innebærer dette at innsats 1 blir prioritert av alle første fase av prosjektet, men at Rykkja og Breivik konsentrerer seg om henholdsvis innsats 2 og 3 i prosjektets annet og tredje år.

Forskningsinnsats 1: ”De gode møtene”: DKS, kunsten, elevene, lærerne og skolen

Det å skape ”gode møter” eller ”lykketreff” er klart uttrykte intensjoner for Den kulturelle skolesekken. Formålet med denne forskningsinnsatsen er å sette søkelys på disse møtene, fra flere perspektiver og ved hjelp av ulike typer empiri. Slik ønsker vi å bidra til drøfting og videreutvikling av grunnlagstenkingen omkring Den kulturelle skolesekken som allment estetisk dannelsesprosjekt. Vår forskning vil her bidra med kvalitative beskrivelser av kunstneriske møter i skolehverdagen, slik det fortoner seg fra ulike aktørers ståsted. Vi vil også problematisere og diskutere møtenes innhold, handlinger, rammer og iverksettelse.

Det teoretiske grunnlaget for denne forskningsinnsatsen omfatter ulike sosialantropologiske og kunst- og kulturfagdidaktiske perspektiver. Begge fagfeltene er mangfoldige og henter inspirasjon fra ulike teoretiske perspektiver og posisjoner. Det finnes likevel visse overgripende og sammenbindende kjennetegn. Møtet mellom kunst, kultur og mennesker i ulike typer situasjoner er sentralt. En *praksisorientering* innebærer at aktørenes handlinger, erfaringer og opplevelser i slike kunstneriske møter blir viktige. Et viktig poeng er imidlertid at man ikke bare opplever og erfarer i seg selv, man opplever og erfarer *noe* i bestemte sammenhenger, til bestemte tider og i bestemte kontekster. Det impliserer et *relasjonelt* og *kontekstuellet* perspektiv. De handlinger, opplevelser og erfaringer som foregår i kunstneriske møter er sentralt. Samtidig er en bevissthet om at slike møter er forankret i materielle, historiske, sosiale og kulturelle kontekster vesentlig. Dermed blir det også viktig å undersøke hvordan aktørenes handlinger, opplevelser og erfaringer konstitueres.

Problemstillingene for denne forskningsinnsatsen er: (a) Hva kjennetegner et ”godt møte” innen Den kulturelle skolesekken? (b) Hvordan konstitueres et slikt møte? (c) Hvordan virker slike møter inn på det faglige arbeidet i skolehverdagen?

Data vil bli samlet inn hovedsakelig ved hjelp av observasjon/feltstudier, og kvalitative intervjuer. Vi vil observere hva som skjer i møtet mellom elever, lærere og kunstnere. Ulike situasjoner og settinger skal velges for å oppnå et så variert empirisk grunnlag som mulig. Noen steder vil kunstneren komme i forkant av en forestilling og jobbe sammen med elevene, andre ganger vil læreren ta seg av forberedelsene etter ”oppskrift” fra kunstner. I de fleste tilfellene skjer forestillinger på skolen, andre ganger vil elevene forflytte seg til et konsertlokale, teatersal, galleri, museum el. l. På noen skoler vil elevene få oppfølging i form av etterarbeid fra læreren, på andre skoler ikke.

Eksempel på spørsmål til observasjonssituasjonen kan være: Hva skjer i det konkrete øyeblikket? Hvordan foregår det kunstneriske arbeidet og samarbeidet? Hvilket materiale presenteres på hvilken måte? Hva/hvordan gjør deltakerne? På hvilke måter bidrar læreren til situasjonen? Hvor oppstår det evt. friksjoner, hvordan foregår forhandlinger om forståelse og meningsinnhold? Hvilke kunstneriske og pedagogiske verdier framstår som sentrale? Hvilke uttrykksmåter, handlinger og holdninger framheves som riktige og viktige, hva klassifiseres som feil eller ubetydelig? Hvordan iverksettes og håndheves slike verdier og vurderinger i situasjoner? Hvilke muligheter for handling og mestring tilbys aktørene? Hva blir umulig eller utenkelig i denne situasjonen?

I tillegg til deltakende observasjon vil vi gjøre halvstrukturerte kvalitative intervjuer med elever, lærere og kunstnere. Dette vil omfatte både individuelle og gruppeintervjuer. Vi ønsker for det første å få fram elevers, læreres og kunstners fortolkninger av og refleksjoner omkring situasjoner, hendelser, reaksjoner og forståelse av disse. Elever i videregående opplæring er særlig interessante fordi de har lengre erfaring med Den kulturelle skolesekken. Unges fortolkninger av og fortellinger om egen bakgrunn, eget liv og tidligere kunst- og kulturerfaringer kan gi en viss informasjon om eventuelle virkninger av Den kulturelle skolesekken. For det andre ønsker vi å undersøke aktørenes sosioøkonomiske og kulturelle forutsetninger for deltakelse i, forståelse og verdsetting av de kunstneriske situasjonene (for eksempel familiebakgrunn, fritid, utdanningsnivå og kompetanse). For det tredje er det et

viktig mål å få fram lærernes opplevelse av og synspunkter på kunst- og kulturformidlingen i Den kulturelle skolesekken, og hvilken innvirkning den har på det pedagogiske arbeidet i skolen, i skolehverdagen generelt og kunstoffagundervisningen spesielt.

Eventuelle spørsmål om skolenes faktiske, tidsmessige og økonomiske prioriteringer av kunstoffag og kunstoffaglig lærerkompetanse og oppfølging av kunst- og kulturformidlingen i skolehverdagen vil flettes inn i survey-undersøkelsen som utarbeides i forskningsinnsats 2. Videre vil studier og analyser av skolerelaterte dokumenter, og da særlig dokumenter knyttet til Den kulturelle skolesekken, være aktuelt (f.eks. sentrale og lokale læreplaner, informasjons- og undervisningsmateriell, styringsdokumenter).

Forskningsinnsats 2: Den kulturelle skolesekken mellom sektor og nivå

Forskningsinnsats 2 skal ta for seg forvaltningen og gjennomføringen av Den kulturelle skolesekken. Her utforskes kompleksiteten og mangfoldet av erfaringer med ordningen både i kultur- og utdanningssektoren, på ulike administrative nivå. Ordningens opprinnelse og utvikling over tid i ulike kontekster, samt forholdet mellom ulike aktører på forskjellige nivå og sektorer, er sentralt. I denne delen rettes oppmerksomheten mot ansvarlige i begge sektorer, i sentral, regional og lokal forvaltning. Dette omfatter departementene, DKS-sekretariatet, samt fylkesmenn, fylkeskommuner og kommuner i de fire regionene.

Det teoretiske grunnlaget for denne innsatsen omfatter i vid forstand ulike statsvitenskapelige, institusjonelle og organisasjonsteoretiske perspektiver. Her utforskes spesielt hvilken betydning den institusjonelle konteksten og organiseringen av feltet har for hvilke verdier og målsettinger DKS formidler, og for gjennomføringen av (de politiske) målsettingene i ordningen. Vi er særlig opptatt av å studere hvilke muligheter og begrensninger organiseringen og den institusjonelle konteksten gir rom for. Vi vil se nærmere på hvilke spenninger, problemer og konflikter som oppstår mellom sektorer og nivå, og på hvordan aktuelle interessekonflikter løses. Det vil også være sentralt å se på hvilke nye samarbeidskonstellasjoner og samordningsformer Den kulturelle skolesekken eventuelt har bidratt til. Vi er blant annet opptatt av fordelingen av ansvar, ressurser, virkemidler og kompetanse, og av hva som kjennetegner kontakten mellom de ulike aktørene. Vi vil også undersøke hva som kjennetegner ulike diskurser i feltet, hvordan de kommer til uttrykk, hvilke interne spenninger som eventuelt kjennetegner dem, og av hvilke som får gjennomslag i ulike sammenhenger.

Det empiriske opplegget gir gode muligheter for interessante sammenlikninger. DKS har en sterk lokal forankring, og vi forventer å finne viktige forskjeller i hvordan og hvor mye det satses, og i hvordan tilbudet organiseres, planlegges og gjennomføres. Vi er også opptatt av utviklingen av ordningen over tid, av hvilke erfaringer de involverte har gjort seg og hvilke konsekvenser ordningen har hatt underveis. Den kulturelle skolesekken kan således i seg selv ha hatt betydning for utviklingen av verdier, målsettinger, ansvarsforhold og arbeidsdeling mellom ulike nivå og sektorer.

Problemstillingene for denne forskningsinnsatsen omfatter: (a) Hvordan er Den kulturelle skolesekken organisert, hvordan er myndighet, ressurser og ansvar fordelt, og hvordan foregår samhandlingen mellom aktørene på ulike nivå? (b) Hvilke målsettinger ligger til grunn for

DKS, hvilke verdier formidles, og hvordan kobles disse til etablerte skolepolitiske versus kulturpolitiske verdier, diskurser og mål? (c) Hvordan gjennomføres målsettingene som ligger til grunn? (d) Hvordan har ordningen utviklet seg over tid?

Det empiriske grunnlaget i denne delen av prosjektet omfatter i hovedsak dokumentstudier og kvalitative forskningsintervju med sentralt plasserte informanter på ulike nivå i forvaltningen. Det skal gjøres intervju både sentralt, på regionalt nivå, og i enkelte kommuner. Både intervju med enkeltstående informanter og fokusgrupper er aktuelt. Hensikten med intervjuene er både å få et overblikk over ordningens innhold, sentrale mål, organisering og utvikling, og å få kunnskap om ulike oppfatninger, erfaringer og spenninger i feltet. Intervjuene vil kunne gjennomføres direkte eller via telefon, videokonferanse, og/eller e-post/web-basert kommunikasjon.

En elektronisk basert survey rettes mot skoleledere og lærere i de fire fylkene som inngår i prosjektet. Et spørreskjema med både åpne og "lukkede" spørsmål gir rom for å hente inn både kvalitative og kvantitative data. Det skal integreres spørsmål som er relevant for alle tre forskningsinnsatser, og alle involverte prosjektdeltakere skal kunne nyttiggjøre seg av undersøkelsen. Aktuelle tema vil dreie seg om organisering, planlegging, etablering og gjennomføring av målsettinger, vurdering av relasjoner, kontakt, samarbeid, kommunikasjon og informasjon, oppfatning av kvalitet, og vurdering av resultat.

Forskningsinnsats 3: Den kulturelle skolesekken, kunst- og kulturfeltet

Forskningsinnsats 3 retter søkelyset mot nettverk og forhold som berører det profesjonelle kunst- og kulturlivet og deres forhold til Den kulturelle skolesekken. I denne forskningsinnsatsen vil vi undersøke kunst- og kulturlivets posisjon og funksjon i Den kulturelle skolesekken med utgangspunkt i de fire fylkene som er valgt ut. I utgangspunktet kan vi anta at tilbudet av kunst og kultur varierer innenfor ulike regioner. Vi vil særlig se nærmere på hvilke kunst- og kulturformer og hvilke aktører fra kunst- og kulturfeltet som er involvert, og på hvilken måte. Vi vil også undersøke samhandlingen mellom ulike kunstnere/kulturaktører og andre i form av ulike nettverk. Videre vil vi sette utformingen av kunst- og kulturtilbudet innenfor Den kulturelle skolesekken i sammenheng med en videre debatt om hva som definerer hva som kan regnes som (god) kunst.

Teoretisk vil vi ta utgangspunkt i det som omtales som institusjonell eller sosiologisk kunstteori. Her oppfattes kunstneren som en del av et institusjonelt system, som kunsten også er avhengig av. Produksjonen av kunst oppfattes som noe kollektivt, og involverer dermed en rekke aktører og aktiviteter. Omkringliggende faktorer, blant annet de som etterspør, "kjøper" eller "forbruker" og tilrettelegger for konsum av kunst, er sentrale. På denne måten oppstår det ulike "kunstverdener" eller "Art world". Innenfor slike kunstverdener oppstår det ulike former for sosiale nettverk med sentral betydning for dem som inngår, og for de systemene eller felt de befinner seg i. Viktige problemstillinger gjelder manifestering og utvikling av slike nettverk, hvem deltar, hvem deltar ikke, hvor åpne eller lukkede er de, og hvilken betydning slike nettverk har for innholdet i og gjennomføringen av Den kulturelle skolesekken.

Med utgangspunkt i dette vil det være viktig å kartlegge etablering, utvikling og opprettholdelsen av ulike typer nettverk i og rundt Den kulturelle skolesekken. I kartleggingen vil vi legge vekt på forbindelsen mellom ulike aktører i kunst- og kulturfeltet, mellom kunst- og kulturfeltet og skolen, og kunst- og kulturfeltet og myndighetene. Vi vil rette oppmerksomheten mot hvordan nettverk kan medvirke til endring og/eller skape kontinuitet i feltet, og om/hvordan disse kan påvirke utformingen av kunst- og kulturtilbudet i Den kulturelle skolesekken. Her vil vi søke å dekke alle relevante miljøer/sjangrer som er representert innen DKS, men med kulturlivet som helhet i fokus.

Hovedproblemstillingen for forskningsinnsats 3 er: Hvordan blir kunst- og kulturtilbudene innenfor Den kulturelle skolesekken utformet og valgt? Rent konkret vil vi undersøke følgende dimensjoner og spørsmål:

Hvordan foregår samhandlingen mellom ulike deler av kunst- og kulturlivet og Den kulturelle skolesekken? Hvilke nettverk er sentrale i samhandlingen mellom kultur- og skolesektoren, og når ulike prosjekt i Den kulturelle skolesekken skal etableres? Hvem deltar i Den kulturelle skolesekken, hvordan og hvorfor, evt. hvorfor ikke? Hva kjennetegner aktørene som får innpass? Hvilke tilbud når fram til skolene, og hva er premissene for utvikling og utvelgelse? Er det visse sjangrer og uttrykksformer som blir prioritert, og i tilfelle hvorfor det? I hvilken grad har Den kulturelle skolesekken betydning for etablering av kunst- og kulturtilbud på lokalt nivå? Preges Den kulturelle skolesekkens forhold til lokalt kunst- og kulturliv av endring eller kontinuitet, konflikt eller konstruktivt samarbeid?

Det empiriske grunnlaget for denne delen av prosjektet vil omfatte en kartlegging av tilbud i Den kulturelle skolesekken i de fire fylkene som inngår. Dette oppnås ved en gjennomgang av eksisterende oversikter, ved utnyttelse av informasjon/data fra forskningsinnsats 1 og 2, og ved intervju av sentralt plasserte informanter i lokalt kunst- og kulturmiljø og forvaltning. Karakteristikk av ulike dimensjoner i forholdet mellom Den kulturelle skolesekken og de kunst- og kulturmiljø som inngår utarbeides på bakgrunn av kvalitative intervjuer med sentrale aktører.

Fremdriftsplan og milepæler

Prosjektet har oppstart 15.januar 2010 og avsluttes 15.januar 2013. Nedenfor skisseres prosjektets framdrift, milepæler og leveranser i hovedtrekk. Mer detaljerte **årsplaner** leveres styringsgruppen innen utgangen av januar hvert år. Eventuelle endringer i fremdrift og undersøkelsesopplegg avtales/rapporteres her.

Januar 2010-juni 2010: Oppstart og innledende datainnsamling

Milepæler – prosjektadministrasjon:

- a) Det opprettes en felles internettdomene for (passordbeskyttet) deling av prosjektdata (anonymiserte intervjudata, feltobservasjoner, og dokumenter), prosjektkalender og diskusjonsforum.³ Domenet skal være tilgjengelig for prosjektgruppen, involverte masterstudenter og referansegruppen.
- b) Forskningsinnsatsen rapporteres inn til NSD og eventuelle spørsmål om persondatabehandling og av forskningsetisk art avklares.
- c) Det opprettes en allment tilgjengelig nettside for prosjektet, fortrinnsvis innen utgangen av februar. Oppdateres og vedlikeholdes kontinuerlig.
- d) Rekruttering av masterstudenter. Det opprettes kontakt med de aktuelle institusjonene for å avklare forhold omkring tematikk, veiledning og oppfølging. Semesterstartsinformasjon både på HiB og de aktuelle fag/fakulteter ved UiB i januar 2010. Aktuelle kandidater velges ut på bakgrunn av søknad/prosjektskisse.

Milepæler – datainnsamling og innledende analyse:

- a) Det utarbeides en oversikt og preliminær analyse (innholdsanalyse, diskursanalytisk og metaetnografisk) av tilgjengelig skriftlig materiale om Den kulturelle skolesekken.
- b) Det opprettes kontakt med DKS-ansvarlige i de utvalgte fylkene og kommunene, hvor vi informerer om våre forskningsbehov og ønsker.
- c) Forberedelse og kartlegging i forhold til utvalg av konkrete DKS-prosjekt og aktuelle skoler og klasser i de åtte kommunene gjennomføres.
- d) Pilotstudie i Hordaland fylke med hovedvekt på forskningsinnsats 1. Dette anses som nødvendig for å kunne utvikle nødvendig dybde i det empiriske nedslaget i neste fase, og høste erfaringer som kan lette datainnsamlingen i de andre fylkene som skal inngå i prosjektet. Prosjektgruppen deltar på minst to konkrete ”møter” mellom elever, kunstnere/kulturformidlere og skolen i denne fasen, med utgangspunkt i klasser som skal følges opp i det kommende skoleåret (2010/2011).
- e) Det utarbeides (foreløpige) intervjuguider til de kvalitative forskningsintervjuene, som i hovedsak gjennomføres i neste fase av prosjektet.

Juli 2010 – juni 2011: Hovednedslag

I denne fasen utvides det empiriske nedslagsfeltet til å omfatte alle fire regioner/åtte kommuner og alle tre forskningsinnsatser. Masterstudenter er rekruttert og vil bidra i datainnsamlingen tilknyttet sine prosjekt. Forskerne retter sin innsats mot sine respektive ansvarsområder.

Milepæler:

³ ”It’s learning” eller ”My space” er aktuelle plattformer. Annet kan velges om det framstår som mer hensiktsmessig og/eller sikkert.

- a) Forskningsinnsats 1: Vi observerer flere "DKS-møter" og gjennomfører kvalitative forskningsintervju med elever, lærere og aktuelle utøvere i alle fire fylker. Det etnografiske og lokalspesifikke blikket prioriteres. Skoler i alle utvalgte kommuner innlemmes. Minst tre sjangrer (scenekunst, musikk, kulturarv) skal være representert.
- b) Forskningsinnsats 2: Det gjennomføres kvalitative forskningsintervju med informanter på sentralt, regionalt og lokalt nivå. Med bakgrunn i dokumentanalyse og preliminær analyse av kvalitative forskningsintervju utformes den elektroniske surveyen. Det integreres spørsmål med relevans for alle de tre forskningsinnsatsene.
- c) Forskningsinnsats 3: Arbeidet med å undersøke kunst- og kulturlivets posisjon og funksjon i DKS i de utvalgte fylkene og kommunene videreføres. Vi vil her øke utvalget av kunstnerne/kulturformidlerne som er involvert i DKS-møtene gjennom kvalitative intervjuer og utvide bildet av hvilke nettverk de (i ulike sjangre) inngår i lokalt/regionalt og evt. nasjonalt/internasjonalt.
- d) Oppfølging og veiledning av masterstudenter er en løpende aktivitet.
- e) Det gjennomføres en workshop i løpet av november måned. Her presenteres og drøftes inntrykk fra datainnsamlingen og foreløpige funn. Opplegget for den planlagte surveyen presenteres og diskuteres. I tillegg til prosjektgruppen og referansegruppen deltar aktuelle medlemmer fra styringsgruppen samt andre inviterte bidragsytere og kommentatorer.
- f) Oppsummering fra workshop leveres som årsrapport fra prosjektet innen utgangen av desember.

Juli 2011-juni 2012: Oppfølging

I denne fasen foregår det intensiv databearbeiding og analyse innenfor alle innsatser, og vi setter i gang arbeidet med publisering og formidling av forskningsresultater.

Milepæler:

- a) Forskningsinnsats 1: Noe oppfølgende datainnhenting på spesielt interessante case. Det innebærer oppfølgingsintervjuer med aktører involvert i observerte DKS-møter i forrige fase. I denne fasen vil elevene gå i 5.klasse, 9.klasse og 3.vidergående. Analyse av surveydata relevant for denne innsatsen.
- b) Forskningsinnsats 2 og 3: Noe oppfølgende datainnhenting i form av oppfølgingsintervju på spesielt interessante tema/problemstillinger basert på analyse av tidligere gjennomførte intervju. Analyse av surveydata relevant for innsatsen.
- c) Skisse til bokmanus utarbeides, det etableres kontakt og avtale med aktuelt forlag.
- d) Medlemmer fra prosjektgruppen deltar på relevant nordisk/internasjonal fagkonferanse med paper, for eksempel "Nordisk konferanse om kulturpolitikkforskning."
- e) Forskningsbaserte foredrag fra prosjektteamet gjøres tilgjengelig.

- f) Det avholdes en workshop i løpet av november måned. Sentrale funn presenteres og diskuteres. Utkast til paper/artikkel/bokkapitler drøftes. I tillegg til prosjektgruppen deltar medlemmer av referansegruppen og andre inviterte diskusjonspartnere.
- g) Oppsummering fra workshop leveres som årsrapport fra prosjektet innen utgangen av desember.

Juli 2012 – januar 2013: Avslutning

Milepæler:

- a) Masteroppgaver (7stk) kvalitetssikres og slutføres senest denne høsten.
- b) En større avsluttende brukerkonferanse arrangeres i november 2012. Her presenteres hovedfunn i forskningsinnsatsen.
- c) Sluttrapport skrives og leveres innen 15.01 2013.
- d) Annen avtalt publisering og formidling leveres/slutføres (se eget punkt nedenfor).

Formidling

Med tanke på den omfattende interesse og oppmerksomhet som allerede finnes rundt Den kulturelle skolesekken legges det stor vekt på aktiv formidling i prosjektet.

Prosjektet skal resultere i til sammen 7 masteroppgaver med tema relevant for de tre forskningsinnsatsene. Videre vil vi levere minst tre artikler, én fra hvert deltema, hvorav en artikkel vil være en samskrevet engelskspråklig artikkel i et internasjonalt kulturtidsskrift der alle hovedforskerne bidrar. I tillegg ønsker vi å utgi en populærvitenskapelig bok redigert av hovedforskerne, fortrinnsvis som en gjennomgående tekst. Boken skal være på norsk og dekke alle tre innsatsfelter. Her vil også de involverte masterstudentene kunne bidra med kapitler. Aktuelle utgivere er Fagbokforlaget eller Universitetsforlaget.

I løpet av prosjektperioden vil forskerne delta med presentasjoner og foredrag fra prosjektet i ulike sammenhenger, avhengig av kapasitet og interesse. Prosjektgruppen vil også bidra med minst en aviskronikk, og stille opp i forbindelse med presseoppslag der det er aktuelt.